

Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Навчально - наукового
Інституту педагогіки і психології

С.М. Кондратюк

2021р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань:	08 Право
спеціальність:	081 Право
освітньо-професійна програма:	Право
Мова навчання:	українська

УХВАЛЕНО

Рішенням кафедри психології
Протокол № 1 від 30 серпня 2021 року

Суми – 2021

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Психологія
Викладач	Пухно С.В. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології
Профайл викладача (-ів)	https://psy.sspu.edu.ua/index.php/kafedra/sklad-kafedri/34-pukhno
Контактний тел.	+380976837525
E-mail:	svetlanapuhno@gmail.com
Сторінка курсу в Moodle	https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=92
Консультації	Очна. Кафедра психології. Середя 12.50-14.20

Анотація до дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Психологія» є загальні закономірності виникнення, функціонування та розвитку психіки людини, вікові особливості формування особистості, закономірності соціальної взаємодії та соціального розвитку особистості; психологічну сутність та особливості різноманітних соціальних угруповань.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових розділів:

1. Психологія на сучасному етапі розвитку наукового знання.
2. Особистість: сутність, структура, властивості, прояви.
3. Психологія соціальної взаємодії особистості як фахівця професійної діяльності
4. Когнітивна, індивідуальна та емоційно-вольова сфера особистості як фахівця професійної діяльності.

Психологія як навчальна дисципліна вивчається студентами-юристами першого курсу протягом одного навчального семестру і має на меті оволодіння системою сучасних теоретичних знань психології, а саме: основними науковими теоріями, які розкривають закономірності психічного життя людини; основними методами психологічного дослідження; основними науковими психологічними теоріями, які розкривають закономірності соціальної взаємодії та соціального розвитку особистості; психологічну сутність та особливості різноманітних соціальних угруповань та ефективні методи керування ними, методи соціального впливу.

Мета і завдання дисципліни

Основною метою вивчення дисципліни «Психологія» є забезпечення професійної підготовки майбутніх фахівців, а саме: на основі засвоєння теоретичних і прикладних понять основних галузей сучасної психології формувати вміння використовувати ці знання для оптимального вирішення різноманітних професійних і особистісних проблем; формувати у студентів стійкі переконання у значущості та цінності особистості інших людей і своєї власної; виховувати прагнення до самопізнання та самовдосконалення.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Психологія» є наступні.

1. Засвоєння студентами бази наукових знань про: закономірності психічної діяльності людини; соціальну природу і прояви особистості, зокрема, –

значення психологічної культури людини як чинника особистісного і професійного саморозвитку фахівця; групи як суб'єкта діяльності і соціальних відносин; сутність, закономірності та етапи психічного розвитку особистості та психологічні особливості людей різного віку.

2. Формування у студентів переконання у тому, що психологічні знання – основний науковий фундамент психологічної культури особистості, який забезпечує її особистісний та професійний розвиток; формування складових комунікативної компетентності, навичок ефективної групової взаємодії під час виконання завдань професійної діяльності.

3. Розвиток творчого мислення майбутніх фахівців, яке передбачає самостійне вирішення різноманітних проблемних завдань сьогодення.

4. Активізація неформального інтересу у студентів до внутрішнього «духовного» світу людини, розвиток поваги до особистості та психологічних особливостей інших людей.

5. Розвиток у студентів здатності до самоаналізу, адекватної самооцінки, усвідомлення потреби у саморозвитку та прагнення до самовдосконалення.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою *загальних компетентностей*:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 9. Здатність працювати в команді.

ЗК 10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою *спеціальних компетентностей*:

СК 3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначеної освітньо-професійною програмою **інтегральної компетентності**, а саме: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Формат дисципліни

Обсяг дисципліни

Вид занять	Загальна кількість годин
лекції	18
практичні заняття / семінарські	20
консультації	4
самостійна робота	78

Ознаки дисципліни

Рік викладання	Курс навчання	Семестр	Кількість кредитів/годин	Кількість змістовних модулів	Форма контролю	Обов'язкова/вибіркова
2021	1	2	4/120	3	екзамен	обов'язкова

Результати навчання

Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

ПРН 18. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.

Тематичний план вивчення дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових розділів:

Розділ I. Психологія на сучасному етапі розвитку наукового знання.

Особистість: сутність, структура, властивості, прояви

Тема 1.1. Загальна характеристика психології

Тема 1.2. Особистість як суб'єкт суспільного розвитку та фахівець професійної діяльності

Тема 1.3. Діяльність людини: структура, особливості, види. Професійна діяльність особистості.

Тема 1.4. Етапи та чинники розвитку особистості в онтогенезі. Закономірності психічного розвитку та формування особистості.

Розділ II. Когнітивна, індивідуальна та емоційно-вольова сфера особистості як фахівця професійної діяльності

Тема 2.1. Відчуття та сприймання. Роль уваги в процесі професійного навчання та діяльності.

Тема 2.2. Вищі психічні функції – пам'ять, мислення, уява як основа професіоналізму та креативності сучасного фахівця

Тема 2.3. Складні індивідуальні властивості особистості та їх врахування у професійній діяльності людини.

Тема 2.4. Емоційно-вольові властивості особистості як чинники професійної діяльності.

Розділ III. Психологія соціальної взаємодії особистості як фахівця професійної діяльності

Тема 3.1 Психологія спілкування. Комунікативна компетентність сучасного фахівця професійної діяльності.

Тема 3.2 Психологія груп.

Тема 3.3 Особистість в групі. Міжособистісні відносини як чинники ефективності спільної діяльності.

Тема 3.4 Конфлікти. Технології конструктивного спілкування та раціональної поведінки в конфлікті.

Політика навчальної дисципліни

Політику навчальної дисципліни визначає загальний підхід до організації навчального процесу, як сумісної діяльності викладача і студентів, що передбачає їх спільну залученість до процесу. Конкретні положення політики навчальної дисципліни необхідно представити у вигляді концептуально взаємопов'язаних позицій в сферах:

Дисциплінованості. Всі учасники навчального процесу відвідують аудиторні заняття і працюють над завданнями дистанційного навчання. Відвідування студентами аудиторних практичних занять є обов'язковим.

Пропусків занять і недотримання термінів звітності та контролю. У разі, якщо дані факти були викликані поважними причинами (підтвердженими документально), то студенти мають право виконати передбачені завдання і необхідні роботи в інші, узгоджені з викладачем терміни.

Використання на заняттях телефону або планшета. На практичних заняттях для мовного перекладу використання пристроїв мобільного зв'язку можливо. На лекціях і при всіх формах поточного та підсумкового контролю використання будь-яких засобів мобільного зв'язку категорично заборонено.

Академічній доброчесності. Неухильне дотримання усіма учасниками навчального процесу норм Кодексу академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_6c82c.pdf)

Академічна доброчесність

Взаємні зобов'язання учасників навчального процесу щодо академічної доброчесності полягають у наступному:

Студенти зобов'язані забезпечити повністю самостійне виконання всіх завдань і робіт і відмовитися від будь-яких дій, які можуть вплинути на об'єктивне оцінювання інших студентів.

Викладач зобов'язується забезпечувати повноту і справедливість усіх форм контролю, об'єктивність і неупередженість оцінювання. У разі встановлення факту плагіату студент отримує мінімальний бал. Якщо має місце надання однакових робіт декількома студентами всі вони отримують мінімальний бал незалежно від «першоджерела»

Система оцінювання та вимоги

Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100 A	Студент виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання. Студент вільно висловлює думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях.
82 – 89 B	Студент виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем
74 – 81 C	Студент вільно (самостійно) володіє вивченим обсягом матеріалу і застосовує його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.
64 – 73 D	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача.
60 – 63 E	Студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки.
35 – 59 FX	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного відтворення окремих фактів, здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень
1 – 34 F	Студент не володіє навчальним матеріалом

Розподіл балів, які нараховуються студентам

РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2			РОЗДІЛ 3				Су- ма	Підсум- ковий (екз.)	Загаль- на су- ма
Т 1.1	Т 1.1- Т. 1.3	Т 1.4	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3 Т. 2.4	Т 3.1	Т 3.2	Т 3.3	Т 3.41			
Поточний контроль												
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30	25	100
Контроль самостійної роботи												
4	5	4	4	4	4	5	5	5	5	45		

Т 1.1, Т 1.2 ... Т 2.4 – теми розділів

Відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка», при оцінюванні результатів навчання з дисципліни «Психологія» можливо перезарахування балів (максимально 20 балів) за позанавчальну фахову активність студентів (сертифікована участь в конференціях, тренінгах, написання статей тощо).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Ануфрієва Н. М. Соціальна психологія: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / Н. М. Ануфрієва, Т. М. Зелінська, Н. О. Єрмакова. – К. : Каравела, 2009. – 215 с.

2. Варій М. Й. Психологія особистості: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / М. Й. Варій ; МОН України, Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 591с.

3. Долинська Л. В. Психологія конфлікту : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Л. В. Долинська, Л. П. Матяш-Заяц. – К. : Каравела, 2010. – 303 с.

4. Ложкін Г. В. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика: Навчальний посібник / Г. В. Ложкін, Н. І. Повакель. – К. : ВД «Професіонал», 2006. – 416 с.
5. Максименко С. Д. Загальна психологія: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / С. Д. Максименко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 271 с.
6. Москаленко В. В. Соціальна психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Москаленко. – вид.2-ге, випр. та доп. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 687 с.
7. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: Підручник: У 2 кн. / Л.Е. Орбан-Лембрик – К.: Либідь, 2005. – 576 с.
8. Павелків Р. В. Загальна психологія: підручник для студ. вищ. навч. закладів / Р. В. Павелків. – К. : Кондор, 2009. – 570 с.
9. Савчин М. В. Вікова психологія : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / М. В. Савчин, Л. П. Василенко. – К.: Академвидав, 2009. – 359 с.
10. Савчин М. В. Загальна психологія: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / М. В. Савчин. – К. : Академвидав, 2011. – 464 с.
11. Трофімов Ю. Л. Психологія : підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук, М. І. Алексєєва, Т. С. Кириленко. – К. : Либідь, 2008. – 560 с.

Додаткові:

1. Акцентуації характеру. Хрестоматія: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / [уклад. В. С. Грушко]. – Тернопіль : Астон, 2008. – 350 с.
2. Аронсон Э. Психологические законы поведения человека в социуме / Э. Аронсон Э., Т. Уилсон, Р. Эйкерт. – СПб-М. : Еврознак, 2002.
3. Бедлінський О. І. Психологічні особливості організації провідної діяльності підлітків : навч. посіб. / О. І. Бедлінський, В. О. Бедлінський. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. – 136 с.
4. Бернс Р. Развитие Я–концепции и воспитание / Р. Бернс. – М. : Прогресс, 1986. – 422с.
5. Боришевський М. Й. Дорога до себе : Від основ суб'єктності до вершин духовності / М. Й. Боришевський. – К. : Академвидав, 2010. – 413 с.
6. Бэрон Р. Агрессия / Р. Бэрон, Д. Ричардсон. – СПб: Питер, 2001. – 352 с: ил.
7. Видра О. Г. Вікова та педагогічна психологія : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / О. Г. Видра. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 111 с.
8. Волянська О. В. Соціальна психологія: навч. посібник / О. В. Волянська, А. М. Ніколаєвська. – К. : Знання, 2008. – 275 с.
9. Данилюк І. В. Етнічна психологія як галузь наукового знання: історико-теоретичний вимір / І. В. Данилюк. – К.: Самміт-Книга, 2010.– 431с.
10. Життєві домагання особистості / [за ред. Ю.П.Мирончик]. – К. : Педагогічна думка, 2007. – 452с.
11. Зернецька О. В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародних відносин / О. В. Зернецька. – К.: Освіта, 1999. – 351 с.
12. Іванов В. Ф. Сучасні комп'ютерні технології і засоби масової комунікації: аспекти застосування / В. Ф. Іванов, О. К. Мелещенко. – К.: ІЗМН, 1996. – 180 с.

13. Ільїна Н. М. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і відповідях: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Н. М. Ільїна. – Суми : Університетська книга, 2009. – 238 с.
14. Ішмуратов А.Т. Конфлікт і згода. Основи когнітивної теорії конфліктів / Ішмуратов А.Т. – Київ: Наукова думка, 1996. – 190 с.
15. Іщук В. Україна: проблема престижності та ідентичності: Масова комунікація і культура як суб'єкти формування громадянської та національної свідомості / В. Іщук. – К. : Смолоскип, 2000. – 88 с
16. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / Т. С. Кириленко. – К. : Либідь, 2007. – 254с. : іл.
17. Корекційно-тренінгова програма «Самовдосконалення» // Практична психологія та соціальна робота. – 2003. – №4-5. – С. 23-27.
18. Кошенко Н. В. Тренінг «Молодь вибирає конструктивний конфлікт» // Практична психологія та соціальна робота. – 2005. – № 7-11. – С.21-26.
19. Крайг Г. Психология развития / Г. Крайг. – СПб. : Питер, 2005. – 992 с.
20. Майерс Д. Социальная психология / Д. Майерс. – 7-е изд. – СПб. : Питер, 2008. – 793 с.
21. Ниренберг Дж. Гений переговоров / Пер. с англ. Драко М. В. – Минск: Попурри, 1997.
22. Подоляк Л. Основи вікової психології (Психологічний інструментарій) / Л. Подоляк. – К.: Главник, 2006. – 111 с.
23. Поліщук В. М. Криза 17 років як перехідний період від підліткового та юнацького віку (дівчата) / В. М. Поліщук // Практична психологія та соціальна робота. – 2011. – № 11. – С. 16-20.
24. Поліщук В. М. Кризи 13 років: феноменологія, проблеми : Монографія. / В. М. Поліщук. – Суми: Університетська книга, 2006. – 187 с.
25. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации / Г. Г. Почепцов. – К.: Ваклер, 2001. – 656 с.
26. Психология человека от рождения до смерти / [сост. А. А. Реан]. – СПб. : Еврознак, 2006. – 651 с.
27. Психологія сім'ї: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / за заг. ред. В.М.Поліщука. – Суми : Університетська книга, 2009. – 281 с.
28. Сайтарли І. А. Культура міжособистісних стосунків: навч. посібник / І. А. Сайтарли. – К.: Академвидав, 2007. – 239 с. –
29. Титаренко Т. М. Життєстійкість особистості : соціальна необхідність та безпека / Т. М. Титаренко, Т. О. Ларіна. – К., 2009. – 76 с.
30. Тихомирова Є. Б. Конфліктологія та теорія переговорів: підручник для студ. вищ. навч. закладів / Є. Б. Тихомирова, С. Р. Постоловський. – Суми: Університетська книга, 2008. – 239 с.
31. Хорни К. Ваши внутренние конфликты / К. Хорни. – СПб: Лань. – 1997. – 212 с.
32. Шпиґа П. С. Міжнародні комунікації: Конспект лекцій / П. С. Шпиґа. – К.: Київський міжнародний університет, 2004. – 94 с.